

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre . . . . . 6 frt.
Fél évre . . . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr

Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAP ULAJDONOS:

K. WERESS SÁNDOR.

Szerkesztőség: Hidutoza 32.

Lapkiadó: **HARMATH JÓZSEF**

kereskedő-nyomdatulajdonos-cég. főtér.

H I R D E T É S I D I J .

Arszabály szerint.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A szőlőragya.

Fellépett szőlőhegyeinkben a phylloxera. Nemcsak Tordán, hanem Mészkon, Ar-Lonán, Egerbegyen is; több mint bizonyos, hogy összes szőlőhegyeink elvannak árasztva vele

Mi azonban ezuttal a peronosporáról akarunk beszélni, melyet „fenerospórának” kereszteltek el, s mely nem kevésbé veszedelmes szőlőinkre, mint társa és oly erővel lépett fel nálunk, hogy ha nem védekezünk kellő erélylyel, könnyen megtörténhetik, hogy mire a phylloxera kifejlődhetik, elpusztítja előle szőlőinket.

Gyakran megtörtént, hogy július, főleg augusztus hóban a szőlőlevele leszáradt, a gerezdek lehullottak, s a mi megmaradt az sem ért meg és úgy mennyiségre, mint minőségre silány bor termett.

A kapások azt mondták rá, hogy megütötte a „ragya,” majd másképp lesz.

Vigasztalták a szőlőre fordított és soha meg nem térülő költségek miatt nyögő szőlősgazdát azzal, hogy jó fája indult a szőlőnek, jövőre derék termés lesz. Eljött a másik év is, akkor ismétlődött a múlt évi jelenség, ismét nem lett bor, holott úgy, a hogy a tordai ember megoldozza a szőlőjét, messze földön kell párját keresni. És a míg mi alig kaptuk dézmáját várt termésünknek, addig másutt, például a szász földön, az erdélyi hegy alján, a Marosmentén öntötte a bort a szőlőtöke. A mi szőlősgazdánk pedig busan emlegeti azt az esztendőt, mikor jó termés volt, melynek bizony elmúlt 10—15 esztendeje.

Bár mit mondjanak az irástudók, de nekünk meggyőződésünk az, hogy folytonosan dult szőlőink termésében a peronospora, csak az a különbség köztünk, hogy alig 5—6 éve keresztelték meg. Mert nehogy azt hídje valaki, hogy azt elpusztítja a felettünk való

gondviselés. Nem pusztítja az el, él az, fejlődik évről-évre, s mind nagyobb mértékben harapódzik el szőlőinkben, s ha belelegetedik e tekintetben a felettünk levő gondviselés: abban nyilvánul, hogy megmutatja a módot, melylyel védekezhetünk ellene azzal, hogy az emberi tapasztalat kitalálta ellene a permetezést!

Folyó hó 18-án nálunk járt Morágyi István a nagy-enyedi vinczellérképezde igazgatója, mint ministeri kiküldött; a szőlősgazdák közül sokan megjelentek a Velits Sámuel martalji szépen kultivált szőlőjében; ott megmutatta kézzel foghatólag a szőlők levelein megdöbentő arányban fellépett peronosporát.

A peronosporás szőlőlevélnek, mint azt lapunkban már ismertettük, alsó lapja olyan, mintha cukorporral volna behintve, vagy dér képződött volna rajta. Kezdetben e foltok apróbbak, s csak később olvadnak egy egésszé. A levél

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁRCZÁJA.

Történeti hangverseny. — Kirándulás a Torda-hasadékba.

Megvallva az igazat: mikor megmenekültem a Káldy Gyula kovártély-csinálója és a kir. operaház tagja Lenkey Gyula körmei közül, ki ebben a drága napszám-fizetéses világban ráakart beszélni, hogy elmenjek a történeti hangversenyre, elhatároztam, hogy ki nem bujok a falumból, míg a tárczámot fenyegető zivatar Torda felett el nem vonul. Feleségemnek és anyósomnak persze mit sem szóltam a dolgról, az „Aranyosvidék” mindkét utóbbi számát eldugván előlük. Ekkor kapom kedves szerkesztő barátom a levelet, melyben a miatt zsémbelsz, hogy rég hallgatok. Mivel békességes természetű ember vagyok, megváltoztattam elhatározásomat s rászántam a fejemet, hogy meghallgatom az országos hírű történeti hangversenyt. Irok róla és bedugom lapodnak rémségesen reám tátongó ürességét. És nyugodt, hideg vérrel állíthatom, hogy erről a hangversenyéről lapodnak tudósítást írni úgy, mint én, más nem tud. (Szép a szerénység! Szerk.) Kérem semmi megjegyzés! mert én nem elégedtem meg a folyó hó 19-én megtartott hangverseny meghallgatásával, hanem megtudva, hogy a társaság kirándulni készül másnap a Torda-hasadékba, kiállítottam Marci mindenemet az ajtóba s midőn a társaságot vívó hintók lézása kertem alatt elrobogtak — egyfogatu aranyos vidéki szekereimmel utánnok sunynyogtam s utólérve őket, beléjük bojtorkodtam úgy annyira, hogy csak késő este tudtak lerázni a nyakukról. Milyen időtöltés volt az édes szerkesztőm! De hát most veszem észre, hogy én a hangversenyéről akarok tudósítani s már haza is jöttem a Torda-hasadéki kirándulásból. Menjünk hát rendre.

Én, kedves barátom! megvoltam szokva,

hogy a tordai színi előadások és hangversenyek alkalmával este, a kasszánál váltsak jegyet. Tudod, a falusi ember anynyit fut, fárad, ha a városba megy, mint a gazdátlan eb. Elmegy a szolgabíróhoz, el a prokátorhoz és összevásárolja a kását, kávé, malozsát, surcznak valót, galandot, s mit tudom én mit, a minek beszerzése meg van parancsolva neki, az asszonytól. Én úgy szoktam, hogy leírom egy darabka papirosra, de ezuttal szerencsésen elvesztettem az emlékező eszemet képviselő iratot, aztán vásároltam a mit lehetett, de megvoltam győződve, hogy valamit elfeledtem. Még a komámmal is összetalálkoztam, annak pedig igen fontos beszéde volt velem, de azt csak egy pohár bor mellett mondhatta el; úgy történt hát, hogy alig volt csak két percz hja a 8 órának, mikor a pénztárhoz mentem jegyet váltani

A pénztárnok egy jól táplált, bajsz nélküli uri ember, kifogástalan udvariassággal tudtomra adta, hogy minden jegy elkelt. Majd hanyatt vágódtam elcsodálkozásomban. Tordai hangverseny és minden jegy elkelt! Nem hittem neki. Bekukkintok a terembe, hát az zsufova van annyira, hogy oda mesterség lenne befurakodni. A mint így álmélkodom, egy termetes rendőr-szolga oda lép hozzám s komolyan figyelmeztet, hogy: „itten jegy nélkül álldogálni tilos.” Nyilván azt hitte András, hogy beakarok szökni. Megszégyeltem magam. Bezzeg kezdtem áldogatni magamban az én komám borát, a mely miatt elkéstem. Most már, hogy irjak én neked tudósítást? Megvallom, félttem a szádtól. Azt nem hitték volna el, hogy egy ilyen magam fajta bagaria csizmás falusi gazda legyen a te lapod tudósítója (Külömb helyre, külömb kell! Szerk.) A míg így szorongok magamban, megszólít a komám szolgálója, Sári, s megkér, hogy hívjam ki a komát, mert otthon baj van, azaz még sem erősen nagy baj, de még is annyi van a dolgan, hogy a komának okvetlen haza kell

futni, mert a golya egy egészséges fiut hozott a komám-asszonynak.

Most aztán én állottam az erdőfelől és lehető tekintélyes arczczal meghagytam a még mindig gyanus szemmel hátam megett ólalkodó rendőrnek, hogy hívja ki tekintetes Nagy Aladár urat, mert ég a hodálya. Aztán felvilágosítottam a komát a dolog állása felől, az pedig kezembe nyomva a jegyét, hazaszaladt, én pedig bejutottam.

Éppen jókor, mert alig helyeztem el fáradt testemet a komám zárt székében, felsírt a zongora Káldy Gyula kitünő művészi ujjai alatt, s a pódiumon álló Wesselényi Miklós termetű és arczu uri ember rákezdett egy kurucz tábori dalra, oly hangon, mely megjárja a sziv legtitkosabb hurjait is, énekelt nekünk oly szöveget, mely mellett ósapáink sirtak a kurucz tábor sátrai alatt. . . .

És hallgatta a mi minden szépre és jóra hevülő vállogatott egyénekből álló színházi közönségünk Veress Sándort, a m. kir. operaház kedvelt baritonistáját úgy, hogy a lélekzetét is visszatartotta, de ha kiállott volna, akkor is tudörögte volna az az isten különös kegyelméből adományozott erős bariton hang. Itt egyszer s mindenkorra megjegyzem, hogy a tapsolás szünni nem akart minden egyes előadott darab után.

De hogy is történhetett volna másképp?

Egy letűnt kor szállalt meg hozzánk abból az időből, mikor az imádott erdélyi fejedelmi időszak letűnt. A törököt a mi segélyünkkel kiverték a hazából s kezdette fogafehérjét kimutatni a labancz. Két pogány közt egy hazáért omlott vére a szegény magyaroknak. Következett azon elv keresztül vitele, melynek jelszava volt „tegyük Magyarhont szegényenyé és katolikussá” . . . Bekövetkezett Karaffa, az eperjesi hiéna kora. Egy megragadó szépségű barna leány, Csiszér Irén k. a. énekelte a magyar gályarabok énekét, melyet a gályákra elhurczolt protestáns papok

felső lapján először sárgás, később barna foltok láthatók, a szerint, a mint a gomba fejlődése kisebb-nagyobb mértékben halad előre, s az átrothadozó levél összeszárad, lehull, s ha rajta marad, a szőlőtőke úgy néz ki, mintha dér forrázta volna le.

A védekezésül felhasználható réztartalmu folyadékokat is ismertettük már. Legközönségesebb a bordeauxi keverék, mely rézgálicz, égetett mész és vízből áll. Továbbá a szóda és rézgálicz keveréke, az ammoniák és rézgálicz keverék. Használják a rézgálicz oldatot tisztán is. A készthelyi gazdasági intézet kezdeményezésére az azurint vették fel. Mindezeknek elegyítési módját és a permetezés módját megmutatta Morágyi úr. E közben átmentünk a Barla Domokos szőlőjébe, mely láthatólag pusztul és után keresvén a phylloxerának, miután nem talált: a szőlő pusztulása okául a peronosporát állapította meg.

Felhívjuk tehát a szőlőbirtokosok figyelmét, fordítsanak gondot a szőlőtőke permetezésére, mert nálunk julius folytán fejlődik ki a szőlőpenész, s így nem késő megtenni a folyó év nyarán sem. És tehetne ebben a részben meggyenk törvényhatósági közgyűlése is, a mint tudtak tenni Belső-Szolnok-, Alsó-Fejér- és Kis-Küküllőmegyék közgyűlései, hol a szőlőragya-permetezés iránti kényszert közgyűlésileg kimondották. — Gyors és erélyes eljárás szükséges itt, különben nagyon megkönnyítjük a phylloxera dolgát.

K. Weress Sándor.

zokogtak el . . . Mikor aztán legjobban el lettem volna savanyodva, rákezdte ropogósan azt dalt, hogy „Barna kis lány megy a kutra” Hogy felvillanyozodtunk, hogy megtapsoltuk . . .

A pódiumon ismét Veress S. hatalmas alakja tünt fel. Ismét vissza vitt a Thököly Imre csatái korába. Egy románcszerű énekben egy elbujdosott erdélyi nemes állított elénkbe, kit mert szabadabban dobogott a szive halálra kerestek. Menekült uttalan utakon. Mit is beszélhetett volna mást? mint:

Nem vétettem semmit, az ég bizonyágom:
Még sincs maradásom, köztetek lakásom . . .
Szegény árva fejem, nincs hová hajtanom,
Szegény árva fejem, nincs hová hajtanom.
Elment az én uram nagy Törökországba
Levelet íratott, hogy menjek utánna

Ülök paripára, jó lóvam hátára,
Ugy megyek utána, nagy Törökországba.

Elment a szegény üldözött erdélyi nemes, Ki tudja, nem éppen a tordai Pápai Gáspár volt-e? . . . Elment, hogy ott pusztuljon el idegen népek között, vagy meglehet visszajött, hogy a II. Rákóczi Ferencz magasán lobogtatott, vérbe mártott zászlói alatt villogtassa kardját, és üzze maga előtt azokat, a kik őtet másfél évtizeddel azelőtt halálra keresték . . .

És felzugott a dal ismét a Veress ve-lőtrázó hangján:

Ne bánkódjék senki köztünk
Menjünk az Alföldre
Megrontatik kezünk által
Az labancz ereje!
Szabad nekünk jó katonák
Tisza, Duna közü,
Labonczságnak mert nincs sohult
Ottan semmi közü.

És ha volt a közönség közt székel hallgató, annak minden bizonynyal pezsegett a vére, mikor rákezdte az erdélyi hajdutáncz nótáját:

Nósza hajdu, firge varju
Járjunk egy szép tánczot
Nem vagy fattyu, sem rossz hattyu
Kiálts rá egy hoppot!

Intézetek, — melyekbe a polgári-iskolai tanuló át-léphet.

VI.

A budapesti áll. ipariskolába vagy középipartanodába. (VII. ker. József körút és Népszínház utca sarkán). A budapesti áll. ipariskolának célja és feladata, hogy az építészet számára kőmives, kőfaragó és ács-mestereket, pallérokat, a közlekedő, vasúti és hajózási vállalatok, a mezőgazdaság, a gépészet és vegyészet s a gépekkel s a munka megosztásával dolgozó gyáriparágak számára gépészeket, művezetőket, előmunkásokat és olyan szakembereket képezzen, kik idővel kisebb ipartelepeknek, gyáraknak vezetőivé, a fém- és vasipar s a faipar azon ágaiban pedig — melyek a tanítás körébe felvételtek — önálló mesterek is lehessenek. Az építészeti szakosztályt végzett tanulók 3 évi gyakorlat után építőmesteri vizsgálatra is jelentkezhetnek. A budapesti áll. ipariskola működésével az építőipar és az országban létező ipartelepek gyorsabb fejlődését és a hazai fontosabb iparágak fokozatos kifejlesztését törekszik elősegíteni.

Az intézetnek 5 szakosztálya van u. m.: az építészeti, a gépészet, a vegyészeti, a fém- és vasipari s a faipari szakosztály.

Az intézetben felvétetnek azok a 15 életévet betöltött ifjak: a) kik a polgári iskola, gymnasium vagy reáliskola 4 alsó osztályában jó osztályzatu bizonyítványt nyertek azon tantárgyakból, a melyek az ipariskola I-ső év folyamának főtantárgyait képezik; ezek a magyarnyelvtan, számtan és algebra, mértan és mértanirajz. b) iparossegédek és mindazok, a kik a felvételi vizsgát leteszik.

Beiratáshoz a tanulók szülei, gyámjaik vagy rokonaik kíséretében tartoznak megjelenni s ez alkalommal megválasztják a szakosztályt is, a melybe lépni kívánnak.

A felvételre először jelentkező tanulók

Gyönyörűen összeállított jeleuség volt, midőn a kurucz tanya egyes versszakait egymásután művészi felfogással dalolták Csiszér Irén, Platz Mariska és Kolozsvári Etel k. a.

Következtek a Rákóczi nóták. Veress jött ismét a Rákóczi Ferencz dala édes-bus hangjaival és hogy teljes legyen a gyönyör, Mayer Adolf, a kir. operaház zenekarának tagja megszólaltatta a tárogatót.

Nem lehet azt leírni, minő érzelmek azok, miket a tárogató hangjánál érez az erdélyi magyar. Erős ősapák lelkesítő; panaszkodó szava szól hozzánk abban, törpe unokákhoz. Azon nóta volt ez, melyet oly gyakran elhallgatott hajdanában a hős nemzeti fejedelem. Szinte vágytunk hallani az abból kifejtett, mai Rákóczi indulót, s vágyunk teljesült, mert a zongorához ült egy előkelő megjelenésű szép hölgy Kuliffay Izabella k. a. főhercegnői tanárnő és a magyar zeneiskola tanára, keskeny ujjai nyomán felviharzott a Rákóczi induló, a Bercsényi-nóta, oly hatással, melyet soha sem feledünk el.

Kedves szerkesztő! Az én falusi pen-nántól ne várj te szakszerű zenei ismertetést. Én csak annyit tudok, hogy elbusulok mellette. A vignak ezelőtt még össze is ütöttem a bókámát. Hanem a mint Csiszér Irén k. a. a Mayer Adolf tárogatója kíséretében előadta a Rákóczi kesergőjét, annyi minden érzelem kerülgetett, hogy azt leírni nem lett volna elég egy rizma papiros. És még is mindazt elmondta a Balogh Ádám nótája, melyet Veress adott elő, gyujtva, elragadva hatalmas hangjával. A hangverseny oroszán része az ő erős vállainak jutott s mi még is sajnáltuk, hogy többet nem énekelt. Kolozsvári Etel k. a. a Rákóczi imáját két változatban gyönyörköd-tetően énekelte kedves, rokonszenves hangon. Még halottuk a Kuliffay k. a. és Káldy ur által négy kézre művészileg előadott Czinka Panna híres nótáját, és Csiszér Irén kiváló hatással énekelt mult századi gunydalait, me-

tartoznak előmutatni az elvégzett középiskolai vagy más iskolai osztályokról szóló összes bizonyítványokat s az intézeti orvos bizonyítványával igazolni azt, hogy hivatásuknak megfelelő ép, erős és egészséges testalkatúak, továbbá, hogy a védhímlővel be vannak oltva.

Általában szükséges, hogy a belépni kívánó növendék az általa választott szakcsoportbeli iparágban már előre gyakorlatot szerzett, de legalábbis azon két havi nyári szünet alatt, a mely után az intézetbe akar lépni, a gyakorlatban foglalkozott legyen. Ez a gyakorlat a munkaadó hiteles bizonyítványával és a városi tanács által is igazoltassék.

A felvételi feltételeknek különben megfelelő s már a gyakorlatban hosszabb ideig működött tanulók a kevésbé gyakorlottak felett előnyben részesülnek.

Beiratási díj egész évre, 2 frt. Felvételi vizsgadíj 3 frt. Tandij félevenként 10--10 frt.

Igazolt szegénység s kitűnő előmenetel esetén a tanulók a tanári-karnak véleménye alapján a közokt. miniszter engedelmével egész, vagy fél tandijmentességet nyerhetnek.

A tanfolyam 3 évre terjed. Az intézet végbizonyítványa a gépészeti, vegyészeti, fémvasipari, és faipari szakosztályok tanulóinak egy évi gyakorlat után jogot ad, a szakjog körébe tartozó képesítéshez kötött iparágak üzésére; az építészeti szakosztály tanulóit pedig e végbizonyítvány alapján, 3 évi gyakorlati működés igazolása mellett, jogositva vannak a kőmives, kőfaragó és az ácsmesterség gyakorlására. Végbizonyítványuk alapján a tanulók a Budapesten fennálló posta- és távirdatanfolyam hallgatói is lehetnek.

A katonai szolgálatnak az egyéves önkéntesség kedvezményében részesülnek.

Az intézettel kapcsolatban van a m. kir. technológiai-iparmúzeum. Ennek célja, hogy a hazai kézmű-ipart általában, s első sorban egyelőre csak a fa- és fémipart közhasznú szakismeretnek minél szélesebb körben való terjesztésével, továbbá a jelentékenyebb iparágak újabb szerszámai, gépei-és gyártmányainak

lyeket mint kis gyerekeknek énekelt volt szegény apám este, jól betett ajtónál . . . hja! akkor ezért hamar bezárta a policzját a magyar embert! A műsort Kuliffay k. a. és Káldy ur érzéssel előadott Klopiczki nótája zárta be.

Ilyen volt ez a hangverseny! A mint hazafelé mentem folyton fülemben csengett a bujdosók éneke: Őszi harmat után, Nagy hegyeknek ormán, fujdogál a hideg szél, Zöld erdő harmatát, piros csizmám nyomát: Hóval lepi bé a szél. . . .

Mint fennebb mondám, csak egy kutya-futtában szöktem el utánok hazulról, az alatt mig a feleségem zöldbabot volt szedni a mezőn: hát valami nagy tarisznyát nem vihettem s bepakoltam egyet-más harapni valót és a pinczetokban 4 üveg mészkiő bort (hogy a filloxera egye meg tövit, csufosan megszegyeltem magam vele) erről azonban később.

Repült a két fiakker, utánuk koczogott nagy szerényen az én egyfogatum, csakhamar előnkbe állottak mint valami rém óriások a Tordahasadék szikla tömbjei. Impozáns sziklatömeg ez mely csak akkor bontakozik ki teljes főségeben, midőn alája értünk. Lehetett ugy fél 12 óra. Az összes társaság azt az egyhangu észrevételt tette, hogy éhes. Én mint benszülött, s a helyi viszonyokkal ismerős, megkockáztattam az indítványt, hogy előbb járjuk meg a barlangot, aztán együnk, de valamilyik ki találta takarni a híres tordai kofapecsenyét, hozzá a jó tordai kenyeret. Azt hiszed lehetett e tovább birni velök? Ettek oly jóízűen, a mint eszik az olyan ember, kit másfélóra alatt jól összerázott a szekér. Az a híres énekes Veress Sándor pedig neki vétkezett ezalatt a főzéshez, egy ott czellengő olahfiuval szárazfát lopatott, tüzet csináltatott, s minket elkergetett, hogy nézzük meg a szikla-hasadékot, majd ő azalatt főzni fog.

És megindult a menet. Elöl Kolozsvári Etel k. a. egy kis fityfity tordai kurtaköntő-

bemutatásával, végre szakkérdésekben vélemény adással támogassa, s így annak gyorsabb fejlődését elősegítse. Ezen cél sikeresebb elérésére a technológiai iparmúzeum az állami közép ipartanodával szerves kapcsolatban van oly módon, hogy a közép-ipartanoda igazgatója egyszerre mind a technológiai iparmúzeum főigazgatója, s a két intézet gyűjteményei kölcsönös használat végett egy és ugyanazon állandó épületben helyeztetnek el; továbbá a múzeumban rendszeresített előadások tartására és a szak-rajz tanítására a közép ipartanoda tan- és rajztermei, s a gyakorlati műveletekre részben ennek műhelyei, laboratóriumai és felszerelésre használtatnak. Az ipamúzeum könyvtára 2885 drb. könyvet foglal magában. A tanulók számára külön olvasó terem van berendezve.

A múlt évi értesítő szerint az ipar-iskolában 33 tanuló élvezett ösztöndíjat, összesen 3824 frtot. Erre a célra adományoztak: a közokt. miniszterium 5 tanulóknak 600 frtot, a pénzügy miniszterium 1 tanulóknak 100 frtot, a horvát bánai hivatal 1 tanulóknak 200 frtot, a budapesti izr. kézmű- és földművelési egyesület 8 tanulóknak 600 frtot, a temesvári keresk. és iparkamara 1 tanulóknak 200 frtot, Hevesmegye 1-nek 100, Kolozsvár város 2-nek 400, Debreczen város 1-nek 300, Eger város 1-nek 100, Kecskemét város 1 tanulóknak 25 frt segélyt. Az intézet részére alapított ösztöndíjak közül betöltetlenül maradtak: Veszprémmegyének egy 100 frtos, Szilágymegyének egy 100 frtos, Győr városának két 150 frtos, Holdmezővásárhelynek egy 200 frtos, és a pécsi keresk. és iparkamara ösztöndíja.

Ezekon kívül évfolytában 360 frt tandíjt engedtek el.

Az ipariskolában a következő rendkívüli tanfolyamok voltak:

1. Iz építő iparosok számára nov. 3-tól márcz. hó végéig téli tanfolyam volt berendezve. Ennek célja a télen szünetelő kőmives-, és ács- és kőfaragó tanoncoknak és segédeknek szakmájukban olyan rendszeres kiképzése, hogy

80s leánnyal, utánna Mayer Adolf, a kedves jó német fiu, az ő elválhatatlan barátjával Platz Mariskával, utánuk Káldy Gyula igazgató úr, vigyázva az előtte haladó Kuliffay kisasszonyt, ki mellett szintén egy kurta rokolyás tordai leányka szökdécselt, én bizony elfelejtetem a nevét, aztán jött Makróczy a pénztárnok, ki csak azért nem csatlakozott senkihez, mert természetes ember lévén, nem fért volna el mellette senki a szűk úton. Végül következett nagy ábrándozás közt Csizsér Irén k. a., én nem tudom kifől gondolkozva. Én aztán kezembem egy hosszú zszaggal hol elől, hol hátul bicsegttem. Így mentünk a felső malom túl, beérve a jókarban tartott sziklába vágott útba, végig a zajgó Hesdát patak mentén. Káldi úr, kit én 1863 óta most láttam először, s ki úgy látszik azóta még fiatalabb lett, mikor elértünk egy gyönyörű sziklából kitörő forráshoz megtiltotta hogy tanítványai közül valaki inni merjen, mely tilalmat aképp játsztak ki, hogy megvárták, míg eltakarta egy szikla, aztán oly jóízűen ittunk, hogy kívánság volt nézni. Végre felkanyarodott az út a barlanghoz, melyet Bajka várának nevez a nép, egy templomnyi terjedelmű sziklaodúhoz, melynek szája kettős kőfallal van elzárva, s csakhamar benn volt az egész társaság. Itt aztán Mayer úr elővette a tárogatót és fújta a Rákóczi-nótát rajta hosszasan, körülállva a kiránduló társaság tagjaitól. Közel kétszáz éve mult annak, mikor az utolsó kurucz-csapatnak menhelyet nyújtott a szikla-barlang, s míg a tárogató rég ismert most újra hallott hangjaira eltátotta szemét-száját a barlang, elvonult lelki szemeim előtt a 200 éves jelenet, midőn Bajka László, kit hamisan innak Balika Nikitának, nagyrészen aranyoszeiki kuruczaival még egyszer végig hallgatta a Rákóczi nótáját elsíró tárogatót, hogy aztán rárohant a hasadék előtt tanyázó labanczokra és harcra, míg a Patkós Dani mészáros legény taglója hátulról agyon sujtotta Rákóczi Ferenc fejedelem ezen kedvelt testvérét. Ott porladoz-

azok idővel mint pallérok vagy mint önálló kőmives-, és ács- és kőfaragó mesterek működessenek a gyakorlatban.

2. A gépezetlők és kazán-fűtők tanfolyama okt. 1-től nov. 15-ig.

3. A helyhez kötött (stabil) gőzgépek kezelőinek tanfolyama okt. 15-től decz. 30-ig.

4. A locomobil — és cséplőgép kezelők tanfolyama jan. 2-től ápril 10-ig.

Az állami ipariskolában a rendes tanfolyamra beiratkozott 194, az építő-iparosok téli tanfolyamára 120, a gőzkazán fűtők tanfolyamára 170, a stabil gőzgép kezelők tanfolyamára 102, a locomobil és cséplőgép kezelők tanfolyamára 344, összesen 930 tanuló.

A m. kir. technológiai iparmúzeumban az electrotechnikai előadások hallgatására beiratkozott 153, a géptani előadásokra 113, a fémiparira 68, a faiparira 44, a szakrajzi tanfolyamokra 128, a műhelyi gyakorlatokra 244, összesen 750 egyén. A két intézet különböző tanfolyamára összesen 1680 egyén iratkozott be.

Gondoskodva volt, hogy az intézetek tanulói ne csak képzett és ügyes iparosok, hanem egyszerre szívben és lélekben is valódi művelt emberek, jó hazafiak legyenek. Múltó, hogy a magyar iparosok az országnak ezt a legelső és legjelentékenyebb ipariskoláját jelentősége szerint becsülik s az ifjú iparos nemzedék szakképzésére teljes mértékben felhasználják.

Az intézetek igazgatója: Hegedűs Károly kir. tanácsos.

VARGA DÉNES,
igazgató.

(Vége következik.)

H I R E K.

— Lukács Béla erdélyi részünk egyik kiváló tehetségű férfia ő Felsője a Király által kereskedelemügyi miniszterré neveztetett ki. Általános a meggyőződés, hogy Baross Gábor helyét közmegelegedésre fogja betölteni.

nak csontjai a nép hite szerint a barlang előtt: vajjon meghallotta-e a kétszáz év után felbugó tárogató szavát? Vajjon ott a hideg földben megérezte-e, hogy az unokákra rásírtott azon szabadság napja, melyért ő családját, vagyonát, életét vesztette? Ki tudná megmondani? A tárogató kíséretében Csizsér Irén kisasszony énekelte el még a Rákóczi kesergőjét és a társaság alig bírva megválni az ősidők emez örök életű emlékeitől, visszaindult.

A tanyán azalatt Veress főzött fáradhatatlanul. Bár meg volt már fél 3, de még nem volt kész a gulyás. Ő különben biztosított, hogy mindjárt kész és rendre kóstoltatta a kisasszonyokkal, fakalányát ajkaikhoz nyujtva a paprikás levét, s a ki merészelt jó ízűnek nem találni, arra olyan vasvilla-szemeket vetett, hogy azonnal megváltoztatta nézetét. A németre még rá is kiáltott, a miatt, hogy mért sziszent fel mikor a forró gulyás lé megégette a száját. Végre készen volt, de hát nem ettünk olyan étvágygyal mint előbb a kofapecsenyéből, egyszerűen azon okból, mert már nem voltunk éhesek. Csak akkor láttam mennyire zsarnokoskodik a társaság felett az én druzsám. Ugy történt, hogy a német, kinek bár Platz Mariska is segített, a tányérát nem ürítve ki egészen el akarta rejteni egy fa mögé. Észre vette. Én uram Isten, még a Rákóczi kuruczai sem kergették meg úgy a labanczot, mint a hogy megüldözte a druzsa a németet a kezében levő óriási fakalánnal. Futottak messze a fűzfák között a társaság nagy gaudiumára, az alatt pedig a ki tehette eltüntette tányérából a maradékot. Csupán Csizsér Irén k. a., ki ismét elábrándozott, kért meg engem, hogy vigyem vissza a maradékot, látva, hogy egyedül velem nem veszekedik a druzsa. Nő még Kuliffay kisasszonnyal. Akkor aztán azzal kötött belénk, hogy ő fárad, izzad, főz, s mi annyira sem méltatjuk gulyását, hogy megegyük. De hát, ha nem fér, arra aztán akkorát kiáltott, hogy ijedtében azonnal enni kezdett.

— A történeti hangverseny fényesen sikerült. A terem zsúfolva volt, mihez hozzá járult az, hogy méltányossan mérsékelt helyárak voltak. Összes bevétel 168 frt volt, Káldi Gyula ur társulata mult hó 6-án indult Budapestről, s azóta Kecskemét, Szeged, Szabadka, Miskolcz, Kassa, Eperjes, Sátoralja-Ujhely, Debreczen, Szatmár, Zilah, Szilágy-Somlyó, Deés, Szamos-Ujvár, Kolozsvár, Torda és Maros-Ujvárt tartott előadást. Maros-Vásárhelyt ma hangversenyeznek. Onnan Enyed, Gyulafehérvár, Déva, Arad, Gyula, Csaba, Temesvár, Esztergom, Pécs, Nyiregyháza városokba szándékoznak. Kísérje szerencse utjukban.

— Katonaság érkezik Tordára augusztus 17-én, s csak 19-én megy tovább Kolozsvár felé. Jún 137 tiszt 2441 közember, s innen a Bánffy Hunyad környékén megtartandó katonai gyakorlatra vonulnak.

— Honvédek hadgyakorlata lesz a Keresztes mezőn szeptember 4-től 14-ig. Összesen 2200 honvéd jön. A tordai birtokosok fehérváltak, hogy a széna, zab, tizifá szállításra vállalkozzanak. A versenytárgyalás folyó hó 26-án fog a 21-ik honvéd gyalogezred kezelő tiszt irodájában megtartatni.

— Kolera. A legújabb tudósítások kétségtelenné teszik a kolera közeledését. A kir. belügyminiszterium országszerte intézkedett. Rendőrségünk is megtette és teszi az óvintézkedéseket, a vendéglőket már eljártatta, s az egyes házbirtokosokat most járják el a fertőtlenítés minél pontosabb keresztül vitele végett. A szegényeknek díjtalanul ad kalbormeszet a város.

— Ligetünk nagyobbodása és kultiválása haladó stádiumában van. Az Aranyoshid felőli végéhez már néhány év előtt odacsatlakozott és bekerített az a ronda szemétdombféle hely, mely pusztán és ok nélkül ásitott volt ott régente. Az odaültetett csemeték már nőnek, s a planirozása is folyamatban van, s a szemétdombocskák helyén kies sétálchely lesz nemsokára, mely jóval megnagyobbítja különben is elég nagy és szép sétatérünket, melyhez hasonló és melynél szebbek vannak ugyan, de nem sok városban. A kultiválása modern gondolkozású polgármesterünket dicseri. Van azonban egy nem érdektelen észrevételünk még a kiesebb és egészségesebb tételére, mely előre kijelentve, felette kevés költségbe kerülne. És ez az lenne, hogy az Aranyosból a felső végén egy nyílt csatornát vezetnénk be, mely a liget

Lehevertünk aztán a szikla aljában buján tényező zöld fűbe, s pihentünk, de nem sokáig. Az én druzsámnak eszébe jutott, hogy most már ő is megnézi a barlangot. Fel talpra mindnyájan, kiáltott oly hangon, hogy a sziklák visszazugták. Káldy úr egy bokor védő árnya alatt szépen aludt, Kuliffay és Csizsér kisasszonyokat nem lehetett rá venni, hogy még egyszer megtegyék az utat, visszamaradtak a rövidebb ruhás tordai leánykával Ilonkával, míg a másik cseppség, Vilma, ott futkosott már előre. Most a külső malom mellett vitt el utunk s nem bántuk meg, mert most még kedvesebb az volt az út, mint délelőtt, hűvösebb lévén az idő. Én a druzsával előre mentem, felmentünk a barlangba, s mikor megeresztette a hangját, megfogtam a kezét, s arra kértem, hogy csak addig hallgasson, míg kimenekülök onnan, mert féltem, hogy reánk omlik attól az ormótlan erős hangtól.

Vissza kerülve csakhamar hozták a pulizskát. Ettük azt is fakalánnal. Platz Mariska a kenyeret kért hozzá, mások a túros-pulizskához itták a kecsketejet. A mi kedves németünk azt sugta valamelyiknek, nem igen jó ez a pulizska. Meghallotta a druzsa, utána egy fakalánnal, de ezuttal is elmenekült a német, bár Csizsér Irén k. a. ugyancsak futott eleibe, hogy megtérítse. Ekkor már minden más bor elfogyott, s előhozakodtam az én mészki savanyummal, de biz azt alig kóstolták meg. Mérgebben odaadtam Marczinak, ő aztán a kocsi-sok társaságában kedves egészséggel elfogyasztotta.

Az idő eközben már estvéli 8 órára járt, a druzsa egy svadrony vezénylesére alkalmas hangon elkiáltotta: készülödni hazna felé! megindultunk, s észre sem vettem, hogy a kapumig értünk, hol a feleségem látva a társaság női nemen lévő szemre való tagjait nagyon gyanus képpel fogadott, úgy hogy alig tudtam helyre boronálni a dolgot.

Másnap tovább indult a társaság Maros-Ujvárra, hol tárt karokkal várták, én pedig azt kívánom, hogy minél előbb hozza vissza őket az Isten.

Zenfalvi Sándor.

északi oldalán a kertek végén már is meglevő árokban kissé gyors eséssel csürgedezne végig. A víz teszi ligetté és kellemes helylyé a sétatérket. A meglevő árkon nem sokat kellene módosítani. A patakocskák a szemnek, csürgedezése a fülnek, s az általa jobban megtisztított levegő a tüdőnek és léleknek is jobban tetszenék. Végre a patakcsa a liget keleti alsó végénél a vágóhídon felül érné el a sós- és vargapatakot, s az így megnagyobbodott és meggyorsított víz a vágóhid roncsolókait hamarabb tova illanni készítené.

— **A torda-aranyosmegyei áll. tanítók ipartanfolyama**, mint tavaly, most is egy hónapig tart, a polgáriskola nagytermében, hol szorgalmasan foly a munka július első napjaitól, s július 31-én vasárnap lesz munkájuk kiállításra, hogy hol? falragaszok fogják tudni adni, melynek megtekintésére előre is felhívjuk a közönség figyelmét. Ez ipartanfolyam czélja és üdvös volta ismeretes. Elterjeszteni az ipar egyik másik ágát és megkedveltetni a népközött előbb a gyerekekénél, aztán a felnőtteknél s így a nép erkölcsi és anyagi javulását elősegíteni. A tanfolyam Simó Béla kir. tanfelügyelő kezdeményezésére és közbenjárására állott fel, s előbb a megyei lakosság 300 frtot, majd a ministerium 200 frtot ajánlott fel e czélra. 14 tanító dolgozik ügybuzgalommal, kik a tavaly is mind részt vettek, köztük Benke Zsigmond a szomszéd Maros-Tordamegyéből is eljött. Munkavezetőjük Balogh Lajos fiatal erélyes és szakértő Budapestről, tevékenyen jár elől, s mindent elkövet, hogy megismertesse a tanítókkal a különféle tárgyak készítésének csinját binját. A tavaly csak kákából készítették egy s más tárgyakat, most fejezített veszőből fonnak különböző alakú és nagyságú kosarakat, e mellett kákából is különféle eszközöket. Munkájuk közben is szívesen veszik az érdeklődő meglátogatót.

— **Eltűnt gyermek.** Czili Samu 13 éves fia Ferencz folyó évi április hó elején apja házából, Szt.-Mihályfalváról nyomtalanul ismeretlen helyre elment. A szolgabíróság körözteti.

— **Elveszett.** özv. Kuk Demeternének m.-n.-csányi határról egy homlokán fehér csillogót viselő sárga kanczája. Ezt is körözi a szolgabíróság.

— **Műkedvelők** Alsó-Járában. Készen vettük, de most is szívesen közöljük az alábbi tudósítást. Az iskolai szünet élvező tanulók Alsó-Járában folyó hó 10-én szavalattal egybekötött színi előadást rendeztek, mely minden tekintetben megfelelt a várakozásnak. A tiszta jövedelem 3 frt. 30 kr az alsó-járai olvasó-egyletnek van felajánlva. Működő tagok voltak: Virágháti Jenő, Virágháti Dezső, Baki Gyula, Váradi Vilma és Baki Ilka. Sajnáljuk, hogy e hírünket sem az alsó-járai, sem a felvinczi olvasó-egylet tagjai nem olvashatják azon egyszerű okból, mert méltóságukon alólinak tartják olvasóink sorába beállani.

— **Hírek innen-onnan.** Az országgyűlést folyó hó 20-án Ő felsége a Király bezárta. A szünet f. évi szept. hó 26-ig tart. — Csánádi Sándor Biharvármegye berettyóújfalusi választó-kerületének országos képviselője elhunyt. 1861-től csaknem folytonosan tagja volt a képviselőháznak. Benne a ház egy tevékeny, s a régmúlt idők hagyományait, képviselő tagját vesztette el. — A kolera közeledik. Hír szerint az aradi várban egy katonára kolera nostrásban meghalt.

— **Egyvilágforgalmi árucikk.** Jelentéktelennek látszó czikk, mely azonban majdnem mindenkinek szükséges, az oly szer, mely elpusztítja a tyukszemet, szemlcsüt és a megkeményedett talp- ragy sarkbőrt, és ilyen szer a **Meissner gyógyszerész -féle tyukszemtapasz** — mert már is több hamburgi cég által minden világrészben szétküldetett. Mint a hamburgi lapokban olvassuk, ezen tapasz magyar gyártmány. Az esodálatos a dolgban, hogy az országban nem ismeretes. — Jó szolgálatot tenne **Meissner gyógyszerészféle tyukszemtapasz** városunkba való behozatala is, mely oly tyukszem termeszto, rossz utcakövezettel van megáldva.

NYILTTÉR.

Kiadó lakás

Egy négy szobából, konyha, két kamara, melléképületek és tágas konyhakertből álló szállás

b é r b e k i a d ó.

Értekezhetni e lap kiadóhivatalában.

Vármegyei rendelete.

Torda-Aranyosvármegye alispánjától.

Szám **6304**—1892.

A méltóságos gróf főispán úr folyó évi július hó 11-én ⁷⁶⁻¹⁸⁹²/_{főisp} szám alatti intézkedése következtében Torda-Aranyosvármegye törvényhatósági bizottságát folyó évi július hó 30-án d. e. 10 órakor kezdődőleg Tordán, a vármegye székházánál tartandó

rendkívüli közgyűlésre

ezennel összehívom.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Belügyminiszteri rendelet, melylyel felhivatik vármegyénk közönsége, hogy a topánfalvi járásban az erdei kihágási ügyek kellő ellátása érdekében szükséges személyszaporítás iránt a megfelelő állások rendszeresítése által saját hatáskörében határozzon.

2. Belügyminiszteri leirat, az árvaszéki nyilvántartói állomás fizetésének 700 frtról 600 frtra leszállítása, az árvaszéki jegyző fizetésének pedig 600 frtról

700 frtra leendő felemelése tárgyában.

3. Belügyminiszteri leirat egy 6-ik járásorvosi állomás rendszeresítése tárgyában.

4. Kereskedelemügyi miniszteri leirat a törvényhatóság közúti alapja terhére rendszeresítendő II-ik alszámvevői állás tárgyában.

5. Kereskedelemügyi miniszteri leirat az útkaparók 5 frt havi bérének f. év ápril 1-étől 10 frtra felemelése tárgyában.

6. Kereskedelemügyi miniszteri leirat a kir. államépítészeti hivatal 410 frt évi úti általányának 600 frtra felemelése tárgyában.

7. Alispán előterjeszti a törvényhatósági úthálózat tervezetét megállapítás végett.

Torda, 1892. július hó 19-én.

RÉDIGER BÉLA,
alispán.

Szám **5271**—1892.

Valamennyi fősolgabíró és városi tanácsnak

A cs. és kir. 12-ik számú hadtesparancsnokság folyó évi június hó 15-ről 3370 számú átiratával arról értesít, hogy a 12-ik lovassági dandár folyó évi augusztus hó 3-tól 8-ig a 16-ik gyalogsági hadosztály valamennyi csapatai augusztus 14-től, Szeptember 3-ig Nagy-Szebenben és közelében, a 69-ik gyalogsági dandár csapatai augusztus 10-től 19-dikéig Gyulafehérvárra, a 70-ik gyalogsági dandár csapatai pedig augusztus 14-től 19-éig. Kolozsvárra s aztán a 35-dik gyalogsági hadosztály valamennyi csapatai augusztus 22-től szeptember hó 3-dikéig Bánfihunyadon és közelében hadgyakorlatokra összpontosulni fognak s ezen összpontosítás ezéjából egyes csapat átvonulások vármegyénket is érinteni fogják.

Felhívom ennelfogva (ezimet) intézkedjék az iránt, hogy a katonaság által igénybevehető menetszükségletek (átvonulási szállás és élelmezés, előfogat stb.) az illető katonai parancsnokságok közvetlen megkeresésére akadálytalanul rendelkezésre bocsájtassanak, illetőleg kiszolgáltatassanak.

Különös figyelem fordítandó arra, hogy oly községben vagy háznál a melyben emberi, vagy állati ragályos betegség uralkodik csapatok ne szállásoltassanak.

A netán létező ragályos betegségről jó előre tudomás szerzendő s arról hozzám jelentés teendő, s egy idejűleg a csapat parancsnokság esetleg a szállásrendező tiszt értesítendő.

Torda, 1892. évi július hó 30-án.

Alispán helyett

NAGY OLIVÉR, főjegyző.

H I R D E T É S E K

felvétetnek

az „ARANYOSVIDÉK” kiadóhivatalában

Hid-utca 32. szám.